

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ และสภาพภูมิประเทศของแต่ละท้องถิ่นย่อมสะท้อนให้เห็นลักษณะวิถีชีวิต เอกลักษณะทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างแจ่มชัด โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางคานคนตรีย่อมสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์อย่างแน่นแฟ้น เพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์ไม่ว่าจะมีความสุขหรือความทุกข์ ส่วนหนึ่งมักใช้เพลงเป็นการแสดงออกเป็นภาษา มีทั้งทำนองและจังหวะ เพลงจึงเป็นสื่อในการแสดงออกของมนุษย์ และมีบทบาทต่อชีวิต ต่อจารีตประเพณี ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งมนุษย์ทุกชาติ ทุกภาษา อาจจะมีเพลงที่แตกต่างกันไปตามสภาพสังคม และภาษาที่ต่างกัน

ดังนั้นการศึกษาเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองจึงเป็นส่วนหนึ่งของคติชาวบ้าน (Folklore) เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในกลุ่มชนท้องถิ่นนั้น ๆ ดังที่ ปราณี วงษ์เทศ กล่าวไว้

เพลงพื้นบ้านเป็นเครื่องสะท้อนสถาบันต่าง ๆ ของชุมชนและสภาพความเป็นอยู่ตลอดจนประเพณีวัฒนธรรมของชาวบ้านที่เป็นเจ้าของและบทบาทหน้าที่ทางสังคมของเพลงพื้นบ้านที่มีต่อชุมชน และจากเพลงนี้เองเรา จะทราบถึงทัศนคติค่านิยมต่าง ๆ ที่เป็นอิสระของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มที่แสดงออกในเนื้อเพลง ทั้งอาจทราบถึงความเชื่อและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งเราไม่อาจพบได้จากสังเกตการณ์พฤติกรรมของบุคคลแต่ประการเดียว¹

¹ ปราณี วงษ์เทศ, "เพลงพื้นบ้าน," วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร

ความเรียบง่ายของเพลงและการเปล่งเสียงจึงอาจจะเปล่งเสียงที่ผิดเพี้ยน
แต่ละท้องถิ่น หรือใช้ภาษาแตกต่างกันย่อมชี้ให้เห็นถึงความอิสระในการถ่ายทอดอารมณ์
อย่างชัดเจนดังที่ ม.ล.ศุภรุมสาย กล่าววว่า

„เดิมทีเกี่ยวกับเพลงชาวบ้านได้แก่เพลงที่ชาวบ้านถนัดร้องขึ้นมาจาก
ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในใจไม่มีระเบียบแบบแผนวาทะของใช้เสียงใดมาสูง
ต่ำแค้ไ่ไหน ก็เสียง กวลิเสียง ไม่มีการแกงไว้วางพญา ทำนองเกิดขึ้น
ในใจอย่างไรก็เปล่งเสียงออกมาเช่นนี้ คำที่จะขับร้องเกิดขึ้นในใจ
อย่างไร เพราะมีความรู้สึกเป็นหัวหน้าอยู่เปล่งออกมาอย่างนั้น เพลง
ชาวบ้านทั้งหมดเป็นเพลงที่มีทำนองง่าย ๆ และช้า ๆ เน้นร้องง่าย ๆ
อาจสั้นหรือยาวก็ได้ 1

การศึกษาเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อ
การศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะงานสังคมเพลงจะเป็นสื่อสะท้อนให้เห็นหน้าที่ของเพลง
ต่อสังคมนานปีการ ดังที่ปรานี วงษ์เทศ กล่าวถึงหน้าที่ของเพลงทางสังคมว่า

1. เป็นเสมือนตัวแทนของระบบสัญลักษณ์ทางสังคม ที่สะท้อนออกมาให้เห็น
ตามความเชื่อทางศาสนาและระบบชนชั้นทางสังคม
2. มีหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางกายภาพ ซึ่งจะพบได้ในเพลงที่
เกี่ยวกับการทำงาน เช่นเพลงเกี่ยวข้าว หรือถ้าเป็นสังคมแบบคังเกิม
ก็จะพบเพลงที่เกี่ยวข้องกับการล่าสัตว์ และการสงคราม
3. เพลงมีบทบาทเป็นเสมือนเครื่องควบคุมทางสังคม รักษาบรรทัดฐานทาง
สังคม และชี้แนะระเบียบแบบแผนที่เหมาะสมรวมทั้งกำหนดพฤติกรรมที่
เหมาะสมทางสังคมอีกด้วย

1 ม.ล.ศุภ รุมสาย , วรรณกรรมพื้นบ้านเชิงจิตวิทยา (กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ไทวัญนาพานิช , 2516), หน้า 48.

4. เพลงมีบทบาทในการรักษาดำเนินที่สำคัญทางสังคม เช่น ศาสนา ความเชื่อ และทำให้การประกอบพิธีกรรมมีเหตุผล โดยมีหน้าที่รักษาสัญลักษณ์ของทางพิธีกรรม
5. มีหน้าที่ทำให้เกิดความสืบเนื่องและความมั่นคงทางวัฒนธรรม¹

จากความสำคัญของเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคมอย่างยิ่งนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมือง โดยเฉพาะเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ ทั้งนี้เนื่องจาก

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดเก่าแก่จังหวัดหนึ่งที่มีผู้คนคงเหลืออยู่ กอปรสมุขยอยู่ชุกชุมเป็นราชธานี เพราะมีโบราณวัตถุและโบราณสถานที่มีอายุเก่าแก่มากกว่ากรุงศรีอยุธยาหลายแห่ง และจากซากปรักหักพัง วัสดุก่อสร้าง สมัยขอมเรื่องอำนาจ อักษรจารึกตามโบราณสถานต่าง ๆ เป็นหลักฐานให้ เห็นถึงชนเผ่าเดิมที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุรินทร์เป็นพวกละว้า พวกขอม พวกส่วย²

จากสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดสุรินทร์ที่มีอาณาเขตส่วนหนึ่งติดต่อกับประเทศกัมพูชา มีทิวเขาคงรักเป็นเส้นกั้นอาณาเขตนั้น ความใกล้ชิดทางภูมิประเทศทำให้กลุ่มชนทั้งสองไปมาหาสู่ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน และจากประวัติศาสตร์การอพยพของผู้นับประเทศกัมพูชาเข้ามาอาศัยในแผ่นดินแดนดินไทย ในจังหวัดใกล้เคียงเมื่อยามเกิดศึกสงคราม หรือภัยพิบัติ ทั้งแต่สมัยโบราณจนปัจจุบัน การกลมกลืนทางชนชาติ และวัฒนธรรม จึงทำให้ประชาชนจังหวัดสุรินทร์ มีภาษาและวัฒนธรรมแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะภาษานั้น ประชาชนจังหวัดสุรินทร์มีภาษาพูดเป็นภาษาพื้นเมืองแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

¹ ปรานี วงษ์เทศ, "เพลงพื้นบ้าน," หน้า 12.

² สุรินทร์, (สุรินทร์ : สุรินทร์การพิมพ์, ม.ป.ป.), หน้า 1.

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่พูดภาษาเขมรเป็นภาษาพื้นเมือง เป็นกลุ่มที่มากที่สุด
ภาษาเขมรสุรินทร์ จะผิดเพี้ยนจากเขมรกับพม่าไปบ้าง และกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีมากใน
ท้องที่อำเภอเมือง อำเภอปราสาท อำเภอถาวรเข็ง อำเภอสังขะ อำเภอศีขรภูมิ
อำเภอท่าตูม และกิ่งอำเภอลำทะเมนชัย ส่วนอำเภออื่นก็มีบ้าง

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่พูดภาษาลาวเป็นภาษาพื้นเมือง ส่วนใหญ่อยู่อำเภอรัตนบุรี
อำเภอสนม อำเภอชุมพลบุรี กลุ่มนี้มีมากเป็นอันดับสอง

กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่พูดภาษาส่วยเป็นภาษาพื้นเมือง มีน้อยกว่าสองกลุ่มที่กล่าว
มาแล้ว ส่วนใหญ่อยู่อำเภอจอมพระ อำเภอศีขรภูมิ อำเภอสำโรงทาบ¹

เนื่องจากประชาชนจังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่พูดภาษาเขมร ดังนั้นประเพณี
วัฒนธรรมทั้งหลายจึงเป็นของกลุ่มที่พูดภาษาเขมรมากที่สุด จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของ
จังหวัดสุรินทร์

จากประวัติศาสตร์ ชนชาติ ภาษา ประเพณีวัฒนธรรมของจังหวัดสุรินทร์ เป็น
สิ่งกระตุ้นให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์
ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น แต่การศึกษาให้ทั่วถึงทุกอำเภอนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยากยิ่ง เพราะประชาชน
จังหวัดสุรินทร์มีภาษาพื้นเมืองใช้หลายกลุ่มดังกล่าวนั้นแล้ว ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาเฉพาะเพลง
พื้นเมือง และการละเล่นพื้นเมืองที่ใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาพื้นเมือง และศึกษาเฉพาะใน
เขตอำเภอเมือง โดยเลือกศึกษาเพียง 2 ตำบล คือตำบลสวายกับตำบลคอคอด ทั้งนี้สืบเนื่องจาก

¹ สุรินทร์ , หน้า 30-31.

1. ประชาชนตำบลสวาย และตำบลคอโคยังคงรักษาประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจน เพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองไว้หลายอย่าง

2. ตำบลคอโค มีคณะกันตรึมที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป คือคณะกันตรึมหมู่บ้านคองมัน และมีผู้มีความรู้เพลงพื้นเมือง การละเล่นพื้นเมือง ตลอดจนประเพณี วัฒนธรรม เป็นอย่างดียิ่ง

3. ตำบลสวาย มีพระพุทธรูปจำลองบนเขาสวาย ซึ่งชาวสุรินทร์จะไปนมัสการในวันหยุดสงกรานต์ของทุก ๆ ปี จนเป็นประเพณี จึงเปรียบเสมือนเป็นที่รวมผู้คนในวันสงกรานต์

นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การละเล่นบางอย่างและเพลงพื้นเมือง บทเพลงบางทำนองของจังหวัดสุรินทร์ ได้สูญหายไปจากความทรงจำของคนรุ่นใหม่แล้ว ควรที่จะบันทึกไว้เป็นหลักฐานให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา ก่อนที่จะถูกวัฒนธรรมสมัยใหม่แทรกซึม

วัตถุประสงค์ของการค้นคว้าวิจัย

1. เพื่อรวบรวมเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าเพลงพื้นเมือง และการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ ในด้านภาษา สังคมวิทยา จริยศาสตร์ จิตวิทยา อารมณ์ คณิต และ การแสดงการละเล่นพื้นเมือง
3. เพื่อประมวลความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยครูสุรินทร์ และประชาชนจังหวัดสุรินทร์ เกี่ยวกับคุณค่าของเพลงพื้นเมือง และการละเล่นพื้นเมือง

ขอบเขตของการค้นคว้าวิจัย

1. ศึกษาเพลงพื้นเมืองได้แก่ เพลงประกอบการเล่น เพลงประกอบพิธีกรรม เพลงกล่อมเด็ก และการละเล่นพื้นเมือง ได้แก่ เรือมอันเร เรือมกโนบติงตอง เรือมอายัย
2. ศึกษาเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมือง เฉพาะในท้องถิ่นที่อำเภอ โดยเลือกศึกษาจากตำบล 2 ตำบล คือ ตำบลสวาย ตำบลคอโค
3. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการรักษาคุณค่าเพลงพื้นเมือง และการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ จากนักศึกษาวิทยาลัยครูสุรินทร์ และประชาชนชาวสุรินทร์
4. ศึกษาสภาพท้องถิ่นในคานคาง ๆ ที่เป็นจริงในเขตอำเภอเมือง โดยเฉพาะ ตำบลสวาย และตำบลคอโค

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาเพลงพื้นเมือง และการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ จะศึกษาเฉพาะเพลงที่ใช้ภาษาเขมร เท่านั้น
2. การวิเคราะห์เพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองของจังหวัดสุรินทร์ จะวิเคราะห์เฉพาะข้อมูลที่ถูกวิจัยรวบรวมมาเท่านั้น
3. จำนวนนักศึกษาวิทยาลัยครูสุรินทร์ ที่สุ่มมาถือเป็นตัวแทนของนักศึกษา วิทยาลัยครูสุรินทร์ และประชาชนจังหวัดสุรินทร์ที่สุ่มมาถือเป็นตัวแทนประชาชนจังหวัดสุรินทร์
4. การบันทึกข้อมูลโดยถอดความจากแถบบันทึกเสียง บันทึกเป็นตัวอักษรให้ใกล้เคียงกับสำเนียงของวิทยากรมากที่สุด และถอดความเป็นภาษาไทยคำต่อคำ โดยไม่ได้ดัดแปลงข้อมูลแต่อย่างใด

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นการเผยแพร่เพลงพื้นเมือง และการละเล่นพื้นเมืองของชาวจังหวัดสุรินทร์
2. เป็นการธำรงวัฒนธรรมประจำถิ่น ซึ่งเป็นสมบัติอันมีค่ายิ่งของประชาชนของท้องถิ่น และของประเทศชาติ
3. ใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาคติชนวิทยา ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการ-ศึกษาชั้นสูง และระดับปริญญาตรี
4. เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบเพลงพื้นเมืองและการละเล่นพื้นเมืองของชาวไทยในถิ่นอื่น ๆ
5. เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจศึกษาวิเคราะห์คุณค่าคติชาวบ้านในถิ่นอื่น ๆ

คำจำกัดความ

เพลง หมายถึง การขับร้องใช้คำคล้องจองกัน แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. เพลงประกอบการเล่น ได้แก่ เพลงกันตรึม เพลงเรือมอันเร
เพลงเรือมกโนปติงคอง เรือมอ้ายย เพลงครต เพลงจรัญมันตูก
จรัญนอรแก้ว จรัญป้งนา จรัญครต
2. เพลงประกอบพิธีกรรม ได้แก่ เพลง ประกอบเรือมมั่วค
3. เพลงกล่อมเด็ก

เพลงพื้นเมือง หมายถึง เพลงที่ชาวบ้านในท้องถิ่นที่ตำบลสวย ตำบลคอคโค
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ร้องและเล่น

การละเล่นพื้นเมือง หมายถึง การพอรำแบบชาวบ้านที่เกิดจากเลียนท่าสัตว์
หรือเกิดจากความสนุกสนาน ได้แก่ เรือมอันเร เรือมอ้ายย
เรือมกโนปติงคอง

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาซึ่งเรียนวิชาภาษาไทยเป็นวิชาเอก ทั้งระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง และระดับครุศาสตร์บัณฑิต
ภาคบุคลากร วิทยาลัยครูสุรินทร์

ประชาชน หมายถึง ประชาชนชาวจังหวัดสุรินทร์ ที่มีภูมิลำเนาในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ภาษาเขมร หมายถึง ภาษาที่ประชาชนจังหวัดสุรินทร์ใช้เป็นภาษาพื้นเมือง

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่ถูกสังคมเห็นว่า เป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำหรือ
เห็นว่าถูกต้องเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกในกลุ่มนั้น

คุณค่า หมายถึง สาระประโยชน์และสุนทรีย์ที่ปรากฏในบทเพลงพื้นเมืองใน
คานต่าง ๆ เช่น คานภาษา คานสังคมวิทยา คานอารมณ์ คานจริยศาสตร์
คานจิตวิทยา คานดนตรี